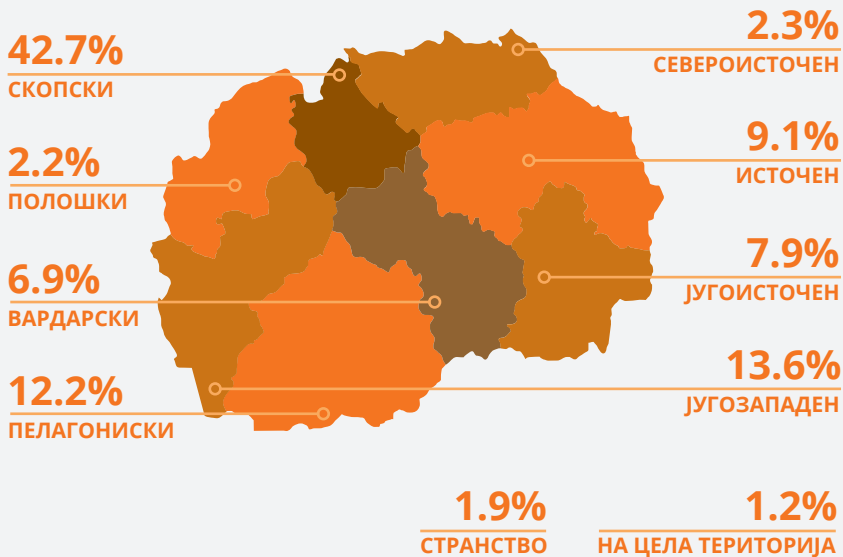

Северна Македонија донира

2018

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СОСТОЈБАТА СО ФИЛАНТРОПИЈАТА КРАТОК ПРЕГЛЕД

581

број на внесени
донации

2,0 милиони €

вкупна внесена сума
на вредност на донации

2,3 €

просечна донација
по граѓанин

96,1%

зголемување на внесените
вредности на донации во однос
на 2017 година

Во партнерство со:

catalyst

Истражувањето е поддржано од:

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

M CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

Во текот на 2018 година Catalyst Balkans го следеше известувањето на медиумите за домашната, индивидуалната и корпоративната филантропија како и филантропските активности на дијаспората од Северна Македонија. Оваа брошура дава преглед на клучните статистички наоди од ова истражување.

Воведни забелешки

Во анализата на состојбата со филантропијата во Северна Македонија во 2018 година беше забележано силно влијание на два фактори. Прво, по двегодишното зголемување на транспарентноста преку медиумските објави на донираните суми, во 2018 година процентот на медиумски објави во кои се наведува износот на донацијата се намали на околу 17%, процент кој е меѓу најниските во регионот и е значително понизок отколку во 2017 година. Покрај тоа, голем дел од податоците кои ги обезбедуваме од директните извори (донаторите) кои ги користиме за да ги потврдиме информациите не беа лесно достапни, пред се заради неподготвеноста на донаторите и недостатокот на отвореност од нивна страна. Вториот фактор што влијаеше на сликата претставена во извештајот е реализацијата на една многу значајна корпоративна инфраструктурна инвестиција направена од една компанија. Оваа донација го удвои вкупниот износ на регистрирани донации во 2018 година (во споредба со 2017 година) и значително влијаеше врз резултатите од нашето истражување. Од тие причини во овој извештај е презентирана само вкупната сума на донации без било какви оценки. Овие два фактори секако треба да се земат в предвид при читањето на овој извештај. Континуираното следење на донациите во текот на следните години ќе укаже на трендовите во развојот на филантропијата и другите трендови во известувањето на медиумите за оваа тема.

Методологија

Овој извештај е подготвен со помош на базата на податоци Giving Balkans, како најверодостоен извор на податоци за донациите во регионот. Поради отсуство на официјални податоци, Catalyst Balkans користи алтернативни начини за прибирање податоци, пред се извештаи од медиуми и други расположиви ресурси. Извештаите од медиумите се собрани преку следење на објави на електронски, печатени и онлајн медиуми на локално, регионално и национално ниво во Северна Македонија во периодот од 1 јануари до 31 декември 2018 година. Во овој период, вкупно 4.711 објави се однесуваат на донации од различни видови на донатори кои беа обработени во базата на податоци Giving Balkans, од кои 581 претставуваат единечни донации.

Оваа методологија има одредени ограничувања, вклучувајќи го и најважниот факт дека медиумите не ги бележат сите донации. Како и да е, веруваме дека нашето истражување обезбедува доволно сигурен увид во најважните аспекти на донирањето, затоа што, бројките, иако не се сеопфатни, претставуваат минимална вредност за релевантните индикатори. Ако на пример, разговараме за бројот на внесени донации, можеме да кажеме со сигурност дека бројот што го покажуваме е минималниот број на донации што се случиле. Истото важи и за износите на готовина, актерите и слично. Оттука, овие податоци може да се користат како показатели за минималниот степен на развој на филантропија во Северна Македонија.

Клучни точки

Ниво на донирање

Во 2018 година се забележани 581 единечни случаи на донирање во добротворни цели. Додека ова претставува намалување за 13,4% во однос на минатата година, заради една голема корпоративна донација, забележано е многу значајно зголемување за скоро 2 милиони евра, што резултираше со раст на донирањето во Северна Македонија над 95% споредено со 2017 година.

Географска дистрибуција

Распределбата на донациите според регионите е на слично ниво како и минатата година: Скопскиот регион традиционално покажува најмногу донации - оваа година забележа 42,7% од сите евидентирани случаи, додека другите региони следат со мали флукутации. Во 2018 година, донаторите повеќе донираа за другите земји, а спротивно на тоа годинава падна бројот на донации испратени во повеќе региони низ целата земја. Што се однесува до самиот главен град, Скопје доби 43,2% од сите донации, што го става Скопје како град со највисок ранг.

Донатори

Во однос на донаторската активност, резултатите од оваа година се слични на 2017 година во рангирањето на донаторите. Соодносот на граѓани (46,1%), компании (40,4%) и индивидуалци (7,4%) бележи само мали измени, каде процентот на корпоративни и индивидуални случаи на донации бележи пораст, додека процентот на учество на граѓаните е намален. Ако ги погледнеме донираните вредности, забележани се значителни промени во зголемувањето на нивото на корпоративна поддршка на 67,5% (повторно, заради една значајна донација), со повеќе од 25% од разликата од минатогодишното ниво, што неизбежно влијаеше врз намаленото учество на вкупната вредност донирана од поединци (7,3%) и граѓани (12,1%).

Теми

Здравствената заштита беше на врвот на листата со 23,2% од сите внесени донации, а зад нив следуваа поддршка за маргинализираните групи, намалување на сиромаштијата и образованието. Рангирањето е малку поразлично од минатата година, со тоа што здравствената заштита (којашто забележа зголемување на процентот) е на првото место, заменувајќи ја поддршката на маргинализираните групи со значително намален процент, додека намалувањето на сиромаштијата и образованието останаа на исто ниво.

Приматели

Некои осцилации се видливи со намалувањето на процентот на донации за најчестите приматели: лица и семејства (31,2%)

и граѓански организации (29,3%). Силно зголемување на фреквенцијата на поддршка е забележано во процентот на донации кон државата (институции со 25,1% а локални и национални самоуправи се карактеризираат со 12,9%) и здравствената заштита, бидејќи особено е зголемен бројот на донации насочени кон здравствените установи.

Граѓански организации

Непрофитабилните организации (граѓанските организации и приватните фондации) како приматели беа рангирани на второ место со 29,3% на донации и тоа претставува намалување во споредба со 2017 година. Трендот на донаторска поддршка на непрофитабилните организации продолжува со тоа што граѓаните се најактивни донатори во поголем број случаи (70%), додека корпоративниот сектор остана на втората позиција со огромен пад на процентот на донации од нивна страна. Темата што е од најголемо значење за непрофитабилните организации продолжува да биде поддршка на маргинализираните групи, иако намалувањето на сиромаштијата бележи доста голем пораст во 2018 година.

Употреба на донации

Оваа година е обележана со зголемување на долгорочната стратешка помош: процентот на случаи на долгорочна поддршка е на највисоко ниво – 39,8%; но и еднократната поддршка забележа зголемување. Благодарение на подобрениот квалитет на собраните податоци за специфичната употреба на донациите, бројот на донации за кои не можеше да се утврди употребата е во опаѓање и е на најниско ниво од сите претходни години досега (2013-2018).

Корисници

Следејќи ги трендовите од минатата година притоа опфаќајќи ги мнозинството од сите внесени донации, четири најчесто поддржани групи на корисници ја задржуваат доминантната позиција, иако со малку изменет редослед оваа година. Минатата година беше забележан пад (20,7%) кај прворангираната категорија во 2017 – лица со економски проблеми, со што се отвори простор за значителен пораст на поддршката на населението од локалните заедници, што сега е прво рангирана со 34,1% од регистрираните донации. Опсегот на други групи на корисници е сè уште присутен со мали промени во процентите: лица со здравствени проблеми и лицата со посебни потреби биле поддржани со 17% и 10,8% од случаите на донации, соодветно.

Транспарентност на податоците

И покрај растечкиот тренд забележан во изминатите две години, во 2018-та година, транспарентноста на вредноста се најде во само 17% од случаите, што претставува намалување од 12,4% на 29,4% во однос на минатата година.

Севкупно, 2018 година во Северна Македонија донесе голем број на внесени донации што не се во опсегот на трендовите, со што влијаеше на општата слика за донирањето во добротворни цели. Корпоративниот сектор останува прворангиран донатор, покажувајќи раст и во активност и во донирана вредност. Оваа година здравството ја доби најголемата поддршка, додека значително се зголеми поддршката за државата и институциите, особено со продолжување на позитивниот тренд на стратешка поддршка. Зголемувањето на поддршката на институциите и на државата влијаеше на рангирањето на корисниците, ставајќи ги локалните заедници на врвот.

Донатори

Донации според тип на донатори

Клучни трендови за типови на донатори

% на внесени донации	2016	2017	2018
Масовни донатори	55.7%	↓ 51.6%	↓ 46.1%
Корпоративен сектор	28.3%	↗ 35.5%	↗ 40.4%
Индивидуалци	9.6%	↓ 5.2%	↗ 7.4%
% на внесена сума	2016	2017	2018
Масовни донатори	8.8%	↗ 21.0%	↓ 12.1%
Корпоративен сектор	15.1%	↗ 41.8%	↗ 67.5%
Индивидуалци	62.8%	↓ 27.6%	↓ 7.3%

Клучни точки за донаторите

Податоците за 2018-та година покажуваат дека филантропската активност во Северна Македонија била на пониско ниво отколку во 2017-та година – внесени се 581 случај на донација што е за 13,4% помалку од претходната година. Оваа година информациите за вредноста на донациите беа достапни само во 17% од случаите. Сепак, околу 2 милиони евра што беа евидентирани, може да се проверат со употреба на други извори.

И покрај тоа што рангирањето на донаторите е непроменето, оваа година ја обележа зголеменото присуство на корпоративниот сектор, како во однос на бројот на донации, така и од донираните вредности. Според бројот на внесени донации, застапеноста на корпоративниот сектор се подобрува во последните три години, достигнувајќи високо ниво од 40,4% во 2018-та година. Од друга страна, граѓаните преку масовни индивидуални донации постепено го намалуваат учеството од година во година (46,1% во 2018-та година) – годинава беа организирани помал број на иницијативи и кампањи за прибирање финансиски средства. Индивидуалните донатори го зајакнаа своето присуство оваа година, но остануваат застапени во помалку од 10% од сите внесени донации.

Според внесената донирана вредност, корпоративниот сектор значително го зголеми својот удел на 67,5%. Ова е зголемување за над 25% од минатата година и скоро двојно повеќе од регистрираната сума. Вредноста на една корпоративна донација која придонесе за покачување на овој процент е скоро милион евра, што е повеќе од шест пати поголема од вредноста на следната најголема донација според распределената сума. Како резултат на тоа, учеството на граѓаните и индивидуалните донатори опадна на 12,1% и 7,3%, соодветно, откако беше забележано во значително повисоки проценти минатата година. Што се однесува до индивидуалните донатори, за разлика од 2017-та година, кога неколку примери се издвојуваа со донации од поголема вредност, годинава не се евидентирани значителни парични придонеси на поединечни донатори.

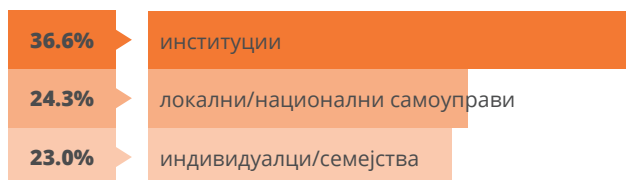
Приватните фондации и мешаните донатори не завземаа големо учество: нивниот придонес е забележан во помалку од 3% од сите случаи заедно и 5% од износот даден во 2018-та година.

Внесените донации кои доаѓаат од дијаспората се забележани во 2,6% од сите случаи, што е слично ниво како лани, додека вкупната донирана вредност е зголемена на 9,6% во 2018-та година.

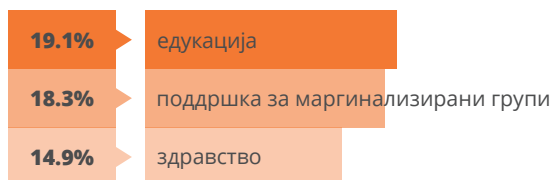

Профили на најчестите типови на донатори: Корпоративен сектор

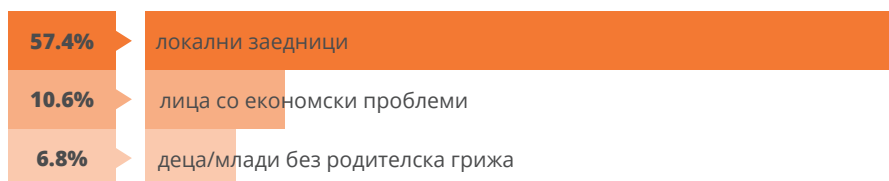
Топ 3 приматели

Топ 3 теми за донирање

Топ 3 крајни кориснички групи

Примери за донации од корпоративен сектор

Компанијата „Филип Морис ТКП“ е една од првите компании кои постојано инвестираат сопствени ресурси во модернизација и подобрување на квалитетот на образованието, со цел да помогнат и промовираат образовни процеси во многу училишта во Република Северна Македонија. Овој пат, со вредна донација од 67.000 евра од Филип Морис ТКП, прилепското средно општинско училиште „Ристе Ристески – Ричко“ доби нова опрема за вршење практична настава од електротехничка струка. Заедно со опремата, компанијата обезбеди комплетно реновирање на просториите каде се спроведува практична настава за потребите на овој едукативен профил. Целта на донацијата е подобрување на условите за учениците, како и целокупниот квалитет на наставата и работата на персоналот.

Други инвестиции беа слични по природа. Како општествено одговорна компанија, „Еуролинк Осигурување“ традиционално, како и секоја година, донираше средства за стипендии на студентите од Правниот факултет во Скопје. Оваа година беа доделени 26.050 евра за 35 стипендии, каде 25 студенти во првиот циклус на студии (т.е. студенти) добија по 650 евра, а 10 студенти во вториот циклус на студии (т.е. дипломирани студенти) добија по 980 евра.

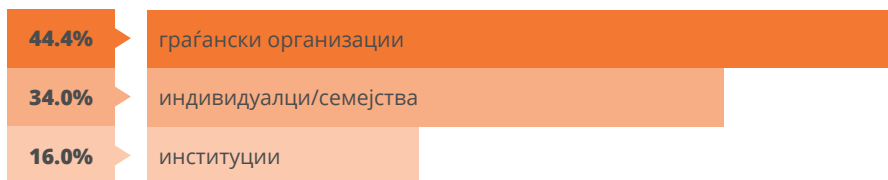
Има и друг пример кој што доаѓа од Скопје. Стопанска банка издвои 45.000 евра за поддршка на лицата со попреченост со доделување грантови за неколку организации кои обезбедуваат грижа и промовираат вклученост. Средствата беа наменети како дел од долгорочната кампања, наместо еднократна донација. Организации како што се НПО „Имаго плус“, Здружението „Види ме“ на лицата со оштетен вид и други беа поддржани бидејќи компанијата ја прослави својата 75-годишнина.

Поради високата стапка на загадување на воздухот, неколку компании од различни делови на Северна Македонија се вклучија во напорите во кампањата за опремување на предучилишните установи со прочистувачи на воздухот. Голем број прочистувачи беа донирани во градинките во Битола и во Скопје каде што и малите и средни претпријатија придонесоа многу - некои од компаниите се Екотип ДОО Скопје, Синпекс Битола, Киро Дандаро АД Битола, Стентон Градба ДОО Битола, Џили ДООЕЛ Битола и многу други.

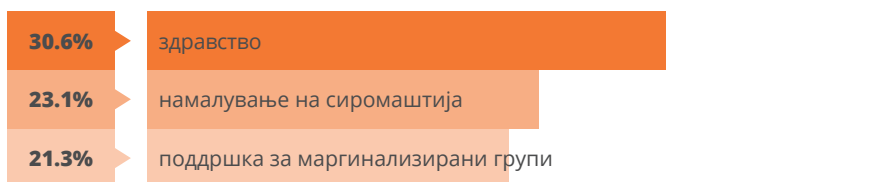
На церемонијата одржана на 26-ти октомври 2018-та година во хотелот Континентал Скопје, беа доделени Наградите за филантропија ОКО за 2017-та година од страна на Здружението ХОРУС Скопје. Ресторанот Фрешис ја доби наградата ОКО - Корпоративна филантропија за мало претпријатие. Фрешис е првиот ресторан што функционира како социјален бизнис - 34% од профитот се донира на бездомници, како и редовни попусти за социјално ранливи категории на граѓани. Понатаму, во 2018-та година ресторанот поддржа бројни корисници и даде се од себе за да им помогне на луѓето на кои им е тоа најпотребно.

Профили на најчестите типови на донатори: Масовни донатори

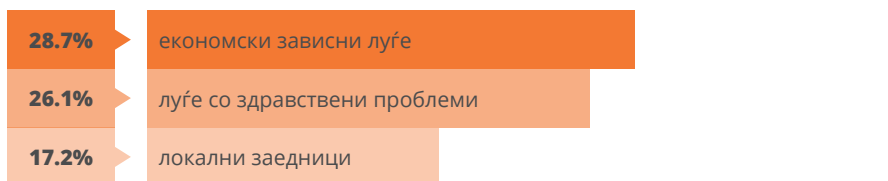
Топ 3 приматели

Топ 3 теми за донирање

Топ 3 крајни кориснички групи

Примери за донации од масовни донатори

Позитивно е тоа што годинава беа регистрирани неколку нови елементи при масовните индивидуални иницијативи и активности - водечката улога ја имаше корпоративниот сектор во иницирање и организирање активности за собирање средства и ова го забележуваме во неколку интересни примери. „Еуролинк Осигурување“ организираше настан за прибирање финансиски средства за да му помогне на „Институтот за белодробни заболувања Козле“ во Скопје - со прибирање финансиски средства во една ноќ, каде беа собрани 10.000 евра благодарение на граѓаните. Притоа компанијата донираше двојно поголема сума од веќе собраната сума, со вкупна донација од 30.000 евра. Покрај примерот на иницијативата од „Еуролинк“, друг пример доаѓа од компанијата „Алкалоид“ која организираше хуманитарен пикник

за прибирање финансиски средства за Здружението за ретки болести „Живот со предизвици“. Благодарение на придонесот на вработените и гостите на излетот беа собрани повеќе од 17.000 евра за да се поддржи оваа организација во своето работење. Друг пример е хуманитарната аукција на слики што ја организира Агенцијата „Марили“ во Скопје. Таа претставува дел од годишните награди кои се доделуваат на најуспешните жени во Северна Македонија. Агенцијата објави и аукција на слики за финансирање на работата на ЈЗУ Здравствен дом во Прилеп. Различни членови на деловниот клуб „Марили“ обезбедија 3.150 евра за подобрување на работата на центарот, добивајќи шест аукциски слики во овој процес.

Други значајни иницијативи беа дел од традиционални фестивали, организирани од граѓански организации чии имиња се добро познати во пошироката заедница. Глобалната Фондација Ноембер го организира Distinguished Gentleman's Ride секој ноември почнувајќи од 2012-та година, проширувајќи го своето портфолио на градови секоја година. Оваа година, Скопје беше вклучен во возењето и успешно собра повеќе од 2.000 евра во процесот. Фондацијата Ноембер ги донира средствата што ги собира за истражувачки институции и организации кои ја зголемуваат важноста за борба против рак на простата. Друг настан што се повторува беше четвртата аукција на чоколадо наречена „Чоколаден спектар“. Аукцијата организирана во декември 2018-та година беше насочена околу фигурите на чоколади, за кои повеќе од 300 гости се наддаваа и придонесоа. Благодарение на оваа иновативна идеја за прибирање финансиски средства, над 4.800 евра беа донирани на првиот Центар за аутизам во регионот (кој работи со поддршка на Фондацијата СТЕМ Академија).

Поддршка од дијаспората

И покрај тоа што учеството на дијаспората беше намалено годинава, вреди да се споменат неколку примери. Еден анонимен донатор, донираше значителни лични средства за едно семејство во Кичево. Бидејќи донаторот е поранешен жител на Кичево, а сега живее во САД, одвои повеќе од 10.000 евра за изградба на куќа што ќе му помогне на деветчленото семејство да живее во подобри услови.

Семејството Карајанов (Холандија) ја насочи својата помош за друго семејство, донирајќи три нови возила и електричен лифт за браката Димитријевски од Велес кои страдаат од церебрална парализа.

Латиф Ками, државјанин на САД, донираше специјално возило на Јавното комунално претпријатие во Дебар, кое има за цел да и помогне на оваа општинска компанија во собирањето отпад.

Конечно, Фондацијата „Иселеници од Швајцарија за Гостивар“ ги канализираше средствата што се собраа преку донации од дијаспората за обезбедување училишен прибор за 100 ученици од семејства со економски проблеми.

Индивидуален придонес

Глигор Мандалов е еден од неколкуте луѓе што избра да го поддржи извонредниот спортист, Ангел Арнаудов, кој е еден од двајцата мажи што истрча шест од најважните светски маратони што се одржуваат секоја година во Њујорк, Чикаго, Берлин, Токио, Лондон и Бостон .

Друг одличен пример за самоиницијатива доаѓа од Едита Џемајлоска од село Погорци кај Струга, покажувајќи дека луѓето од Северна Македонија се посветени на помагање и надвор од границите на Северна Македонија. Едита донираше средства за изградба на бунар со чиста вода за пиење во село во Танзанија.

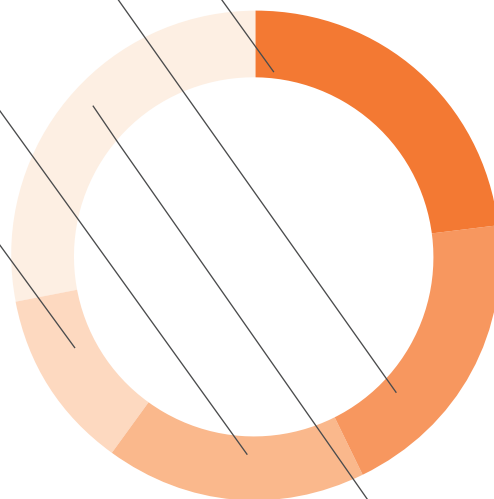
Клучни теми

23.2% здравство

19.8% поддршка на маргинализирани групи

17.2% намалување на сиромаштијата

11.9% образование

друго

5-10% спорт, животна средина, сезонско донирање

3-5% -

1-3% јавна инфраструктура, управување со итни случаи, животни

0-1% култура и уметност, наследство, верски активности, социјално претприемништво

Клучни теми поддржани (% од единечни донации)

Теми	2016		2017		2018
Здравство	31.1%	↓	18.5%	↑	23.2%
Поддршка на маргинализираните групи	36.1%	↓	28.5%	↓	19.8%
Намалување на сиромаштијата	12.3%	↑	17.7%	↔	17.2%
Образование	4.6%	↑	12.5%	↔	11.9%

Клучни точки

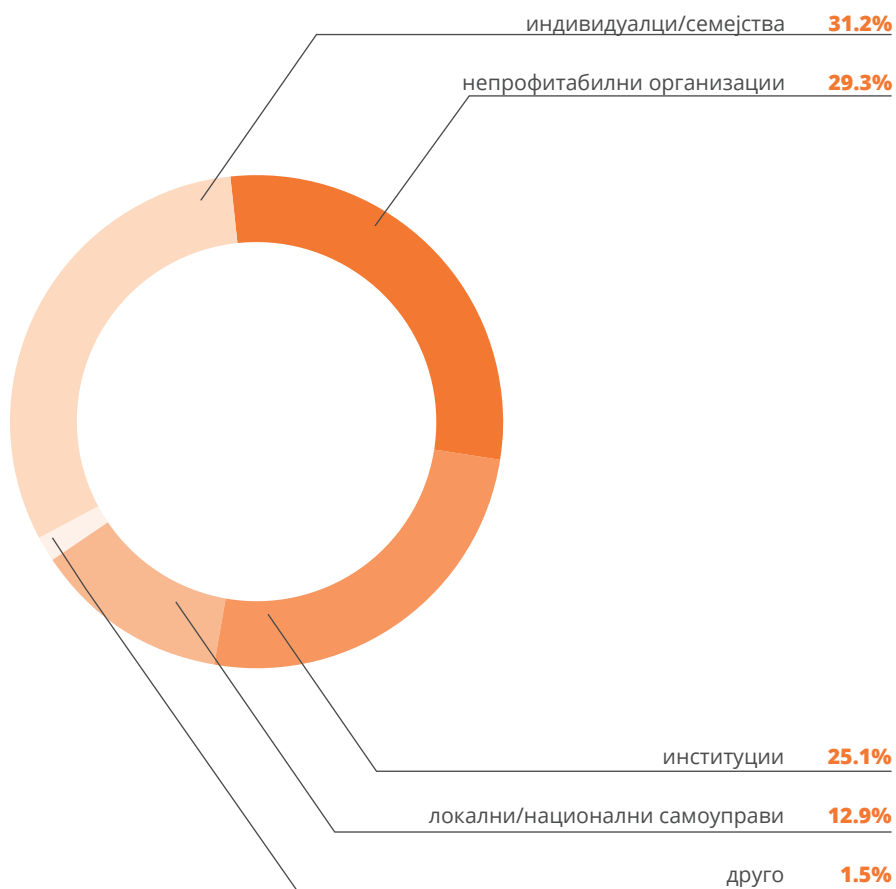
Четирите клучни теми што беа поддржани во претходните години остануваат на врвот и во 2018 година: здравство, поддршка на маргинализираните групи, намалување на сиромаштијата и образованието. Процентот на сите регистрирани донации што беше насочен кон овие теми достигнува 72,1%. Ова е помал кумулативен процент од лани, што значи дека во 2018 година некои други помалку поддржани теми добија нешто посилна поддршка, како животната средина, спортот и јавната инфраструктура.

Рангирањето на првите две теми според бројот на регистрирани единечни донации се смени годинава, здравствената заштита (со зголемена поддршка на 23,2%) дојде на прво место додека поддршка на маргинализираните групи (оваа година се чинеше помалку интересна за донаторите).

Наизменичните промени што се случуваат низ годините откриваат дека и покрај годишните осцилации, најзастапените теми во Северна Македонија се поврзани со здравството и маргинализираните групи. Поголемиот процент на донации за здравствена заштита завршува како поддршка за здравствените установи. Фокусот на донаторите кон здравствената заштита оваа година, директно влијаеше врз намалувањето на поддршката на маргинализираните групи.

Нема промена во широчината на поддржаните теми, односно нема нови теми. Позитивното е што се внесени повеќе единечни донации за животната средина, спортот и јавната инфраструктура (до одреден степен). Оваа година помошта во итни случаи доби повеќе внимание од сезонското донирање, пред се поради поплавите што го зафатија Кичево, но и преку помошта од граѓаните до Грција за справување со пожарите што ја зафатија Атина.

Приматели

Корисници (% на инстанци)

	2016		2017		2018
Индивидуалци/Семејства	44.3%	↓	39.0%	↓	31.2%
Непрофитни организации	22.4%	↑	33.5%	↓	29.3%
Институции	24.2%	↓	20.4%	↑	25.1%
Локални/национални самоуправи	5.0%	↓	3.4%	↑	12.9%

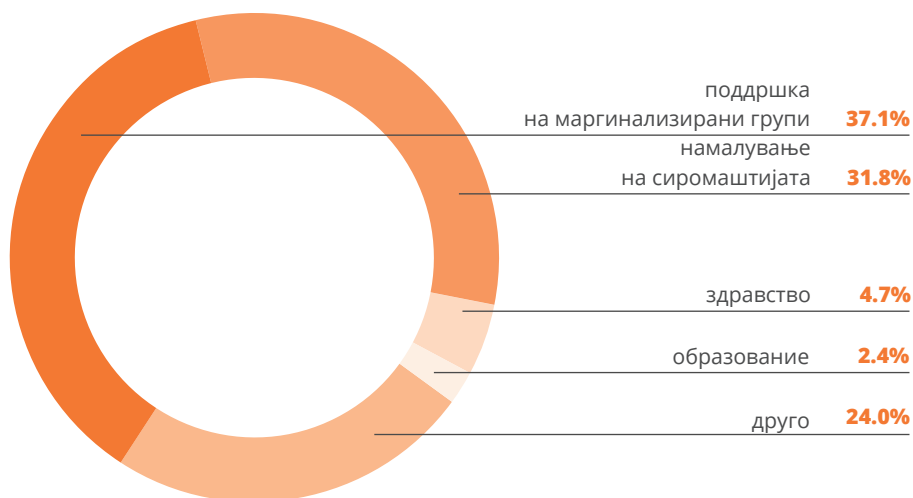
Клучни точки

Распределбата на поддршка на четирите клучни приматели е повеќе изедначена оваа година, иако поединци и семејства (31,2%) ја задржуваат првата позиција по број на примери што им беа упатени. Непрофитните организации добија намален процент на донации, бидејќи вниманието на донаторите се префрли од поддршка на маргинализираните групи, на здравствена заштита и поддршка на институциите кои бележат пораст од минатата година. Локалните/националните самоуправи привлекоа голем број на донации иако тоа не ја смени нивната позиција, донирањето кон државата (збирната поддршка на институциите и локалните и националните самоуправи) се врати на нивото пред 2015 година од 38% од регистрираните случаи.

Гледајќи ги донациите за државата подетално, важно е да се напомене дека поголемиот број на донации упатени кон здравствените установи оваа година, се одрази на зголемување на поддршката на темата здравствена заштита, со покачување на стратегиското донирање на опрема на скоро 10 % во споредба со 2017 година. Покрај тоа, локалните и националните власти беа насочени од донаторската страна со зголемен број на примери со цел да помогнат во разни еколошки проблеми.

Непрофитни организации во 2018 година

Клучни теми поддржани од непрофитни организации
(% од единечни донации)

Клучни точки

Категоријата на непрофитни организации се состои од локални здруженија странски организации како што се УНИЦЕФ и приватни фондации.

Во Северна Македонија, поддршката за непрофитните организации осцилира меѓу четвртина и третина од сите инстанции, достигнувајќи висока точка од 33,5% во 2017 година, само да се врати на ниска точка од 29,3% во 2018 година, со што се намалува бројот на донации примени од непрофитните организации за 4,2%. Поддршката за организациите се чини дека е во корелација со поддршката на институциите, бидејќи постои инверзна врска според трендовите низ годините.

Во согласност со трендот кој продолжи низ годините, повеќето донации насочени кон непрофитни организации во 2018 година доаѓаа од граѓани -70% од сите донации, додека корпоративниот

сектор (оваа година во помал обем со 18,8%) и поединци (5,3%) следуваат на второ и трето место како активни поддржувачи. Темите кои најчесто се поддржани од непрофитни организации се поддршка на маргинализираните групи (намалување од 37,1%) и намалување на сиромаштијата (зголемено за 31,8%) и во помала мерка здравствена заштита, образование, сезонско донирање, спорт, донации за животните, управување со кризи, наследство, култура и уметност на крајот. Спортот, сезонското донирање и управувањето со кризи бележи пораст, додека другите теми, како образованието, го одржуваа нивото од 2017 година или беа малку помалку поддржани. За разлика од 2017 година, оваа година, непрофитните организации не презедоа никакви активности за поддршка на темата социјално претприемништво.

Групи на крајните корисници кои беа поддржани преку работата на непрофитни организации оваа година беа луѓе со економски проблеми (40%). Луѓето со попреченост биле поддржани во 15,3% од сите случаи, локални заедници во 10,6% и деца без родителска грижа 7,6%. Помалку поддршка од непрофитни организации добиле лица со здравствени проблеми, луѓе кои живеат во други земји, бездомници и стари лица, но и малцински заедници, деца и млади во ризик. Талентираниите млади и животните беа исто така значајни како корисници во северно-македонската филантропска заедница.

Организациите што беа најинтересни за донаторите и добија повеќекратни донации беа СОС Детското село Северна Македонија, Црвен крст во Скопје и во Охрид, Здружението „Ајде Македонија“ Скопје, Здружението „Проект среќа“ Скопје и Црвен крст - Грција. Црвен крст на Грција е нов додаток и настана како резултат на донациите за екстремните пожари што ја зафатија Грција.

Приватните фондации споменати годинава беа Фондацијата Тодор Проески, Фондацијата „Свет крст“ и како пример за поддршка на луѓе кои живеат во други земји, холандската „Стихтинг Хаарвенсен“ - поддршка на жени третирани од карцином.

Успешни кампањи

Многу успешни кампањи се водени од непрофитни организации кои се фокусирани на специфични теми. Регионалната фондација „You Are Sunflower“ организира вакви кампањи секоја година, овој пат продавајќи маици по цена од 20 ЕУР, а вкупната собрана сума е 62.000 евра. Средствата беа донирани на Универзитетската клиника за детски болести, обезбедувајќи опрема како што

се пумпи за инфузија, монитори и аспиратори. Здружението „Проект среќа“ имаше друга идеја - преку прибирање финансиски средства преку хуманитарна вечера со тестенини и маратон (заеднички преку кампањата „Здраво, шампиони“), целта беше да се соберат средства за спортски активности што ќе ги практикуваат децата кои се во социјален ризик. Благодарение на 1.400 евра собрани од двете кампањи, здружението купи спортска опрема и обезбеди бесплатна членарина во спортски клубови за деца на возраст од 7 до 18 години.

Други непрофитни организации својот успех го наоѓаат во општите хуманитарни пристапи чиј фокус се менува од иницијатива до иницијатива. Ротари клубот Кавадарци е таков пример, бидејќи тие успеаа да соберат 4.000 евра за време на една од нивните кампањи за прибирање средства. Оваа кампања е издвоена заради релативно специфичната цел, а тоа беше да се обезбедат дидактичките материјали за Градинката Рада Поцева во Кавадарци, додека другите кампањи беа насочени кон поопшта помош на лицата во социјален ризик или децата во основните училишта. Ротари клубовите низ цела Северна Македонија, всушност беа многу активни во организирање кампањи за прибирање финансиски средства од различни причини: Ротари клуб Охрид, Ротари клуб Камен Мост Скопје, Ротари клуб Скопје Кирил и Методиј, Ротари клуб Битола со средства собрани за поддршка на разни групи на корисници и обезбедување помош за здравствена заштита, образование и наследство. По повод 20 години од повторното отворање, Ротари Клуб Битола организираше хуманитарна забава за собирање средства за реконструкција на културно-историско обележје - Офицерски дом во Битола.

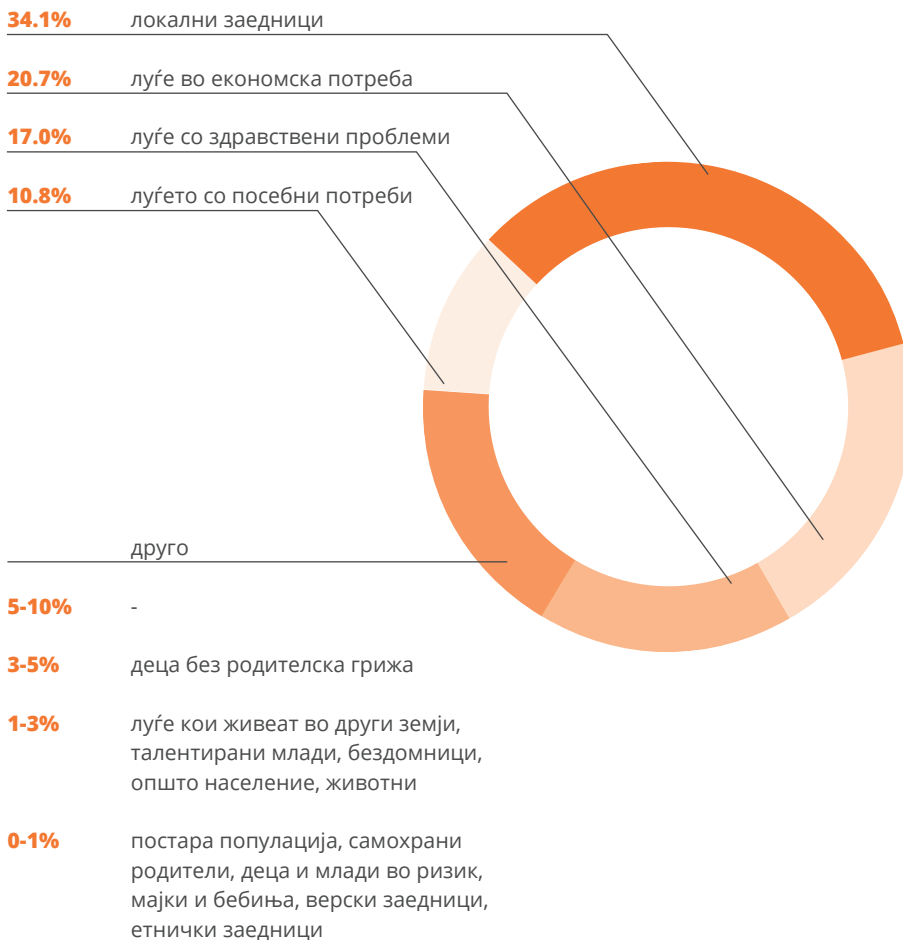
Примери за корпоративно и непрофитно партнерство

Алколоид АД Скопје и Црвениот крст Скопје воспоставија врска за која оваа година добија ОКО награда за филантропија за 2017 година, доделена од Здружението ХОРУС Скопје. Оваа специјална награда за воспоставување долгорочно стратешко партнерство помеѓу деловниот сектор и граѓанскиот сектор е доделена на Алколоид благодарение на соработката меѓу двете засегнати страни што ги поддржува крајните корисници, како што се бездомници, мигранти и лица од социјално загрозувани категории. Вклучувајќи директни донации и активности за прибирање финансиски средства организирани во текот на годината, во срцето на овој однос се хуманитарни вредности на кои се посветија.

Здружението за борба против рак „БОРКА“ исто така има долгогодишен корпоративен партнер - компанијата АВОН.

Традиционално посветен на борбата против ракот на дојка, во 2018 година АВОН и помогна на мисијата на БОРКА со повеќе од 13.000 евра. Донацијата беше објавена на 7 октомври, за време на 10-та јубилеарна повторна манифестација на настанот „Напред Розово“ што ја прослави деценијата на националната кампања на БОРКА.

Корисници

Клучни групи на корисници - трендови (% од единечни донации)

	2016		2017		2018
Локални заедници	8.2%	↗	20.7%	↗	34.1%
Луѓе во економска потреба	16.9%	↗	25.2%	↘	20.7%
Луѓе со здравствени проблеми	31.5%	↘	15.4%	↗	17.0%
Луѓето со посебни потреби	15.1%	↔	14.2%	↘	10.8%

Клучни точки

Првите четири групи на корисници (локалните заедници, лицата во економска потреба, лицата со здравствени проблеми и лицата со попреченост) сочинуваат повеќе од 82% од бројот на случаи во 2018 година. Други корисници на групи кои се од значење се значајни за децата без родителска грижа (3.6%), луѓе кои живеат во други земји (2,8%) и талентирана младина (2,2%).

Кумулативниот процент на случаи за сите четири најголеми групи на корисници бележи прогресивно зголемување со текот на годините, што значи дека другите помалку поддржани групи на корисници не ги зајакнаа своите позиции и не успеаа да привлечат поголем интерес на донаторите.

Прворангираната група на корисници се менува во текот на изминатите години, но во 2018 година, активностите на донаторите се фокусираа пред се на локалните заедници, со забележително зголемување на бројот на случаи на донации од над 13%. Оваа промена тесно се поврзува со проширената поддршка што им беше дадена на институциите и на локалните и националните институции, бидејќи луѓето од локалните заедници имаат најголема корист од поддршката на овие типови приматели. Поддршката на лицата со здравствени проблеми, исто така, бележи благ пораст, додека луѓето во економска потреба и лицата со посебни потреби добиле помал процент на примери за донации оваа година.

Ако го разгледаме начинот на прибирање средства за специфични групи на корисници, можеме да заклучиме дека повеќето настани генерално беа организирани за да се соберат средства за третман на лица со здравствени проблеми, додека средствата генерирани на аукции и изложби беа наменети за лица со посебни потреби. Кампањите за прибирање финансиски средства најчесто беа насочени кон луѓето во економска потреба,

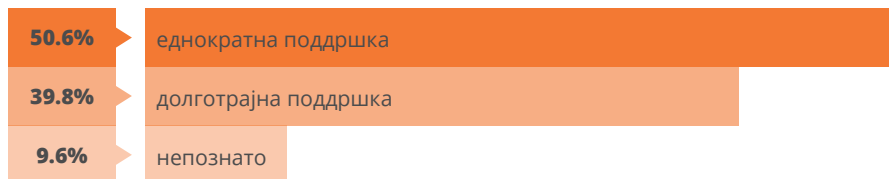
како помош покрај социјалната инфраструктура и до локалните заедници каде економската потреба не беше централна.

Други групи на корисници вклучуваат најголем дел од оние што беа претставени минатата година. Овој пат, сепак, мајките и децата се во фокус, по 2 години неактивност, додека поддршката за ЛГБТ популацијата видно се намали во однос на 2017 година. Сите категории на корисници, освен луѓе кои живеат во други земји, добија помала поддршка, како резултат на зголемениот однос што го земаат четири главни групи секоја година. Граѓаните оваа година беа поголеми поддржувачи на иницијативи за помош на Грција по пожарите, собирање коса за перики за холандска фондација (која поддржува деца со рак), па дури и изградба на бунар во Танзанија.

Употреба на донации

Употреба на донации (% на единечни донации)

Клучни точки

Кога станува збор за употреба на донациите, оваа година донесе позитивно продолжување на добро воспоставениот тренд. Бројот на примери за донации дадени во форма на поддршка што може да предизвикаат долгорочни ефекти (капитални инвестиции, опрема, стипендии, услуги, истражување и развој и подигање на свеста) повторно порасна и достигна 39,8%. Еднократната поддршка исто така се зголеми за 3,1% на 50,6%. Во 2018 година сепак, интересна е разликата помеѓу процентот на непознати - 15,9% лани и 9,6% оваа година, што е забележително подобрување. Благодарение на неколку фактори, вклучително и потранспарентни засегнати страни и пристапот на медиумите кон ова специфично прашање, оваа промена е постепена, но стабилна од 2014 година.

Во однос на специфичната употреба, најголем процент од донациите за еднократна поддршка се однесува на донации во потрошен материјал, достигнувајќи 65% од сите еднократни донации оваа година. Во рамките на стратешката поддршка, донациите кои се состојат од опрема беа прикажани во иста мерка (65%); други забележителни долгорочни категории вклучуваат обезбедување на едукативни услуги и стипендии. Комбинирајќи го ова со фактот дека приближно една петтина од случаите дадени во форма на опрема се насочени кон образовни установи и заедно со одржуваното ниво на поддршка на оваа тема од минатата година, образованието е конечно многу важна тема за донаторите во Северна Македонија.

Традиционално, корпоративниот сектор инвестира стратешки - оваа година 61,7% од случаите за донации дадени во форма на долгорочна поддршка доаѓаат од корпоративниот сектор, додека овој процент е уште поголем кога станува збор за уделот на донираната вредност: 96,8 %

Употреба на донации (% на единечни донации)

	2016		2017		2018
Еднократна поддршка	51.6%	↗	47.5%	↘	50.6%
Долготрајна поддршка	31.5%	↗	36.5%	↗	39.8%
Непознато	16.9%	↔	15.9%	↘	9.6%

Примери за долгорочна поддршка

Еден од примерите кои се истакнува со сите карактеристики на стратешка инвестиција, е во исто време иновативен и интересен. Основното училиште Кирил Пејчиновиќ во општина Кисела Вода во Скопје доби нова енергетска ефикасна фасада во 2018 година. Со новата фасада, не само што ќе се подобри изгледот на училиштето, туку се очекува процентот на заштеда на енергија да достигне околу 30% од тековните трошоци. Оваа донација е обезбедена од Цементарница УСЈЕ АД Скопје и е проценета на скоро 82.000 евра.

Оваа година во рамките на ОКО наградите за филантропија за 2017 година, основани и доделени од Здружението ХОРУС Скопје, Шпаркасе банка АД Скопје ја доби наградата Корпоративна филантропија за големо претпријатие.

Банката дејствуваше во духот на филантропија во текот на 2018 година; меѓу другите активности, банката издвои вкупно 6.000 евра (по 2.000 евра) на финалистите на повикот за апликации за деловна идеја за наградата „Социјално влијание“. Целните групи на оваа награда се студенти и млади, генерално, кои имаат намера да ја трансформираат деловната идеја во оној што го потенцира социјалното претприемништво. Добитници на наградата беа проектот Pixule, иницијативата Big Heart, како и Sweet and Fit кои преку интренет продаваат слатки и посветуваат процент од својот профит на поддршката на социјално маргинализираните и бездомниците преку Здружението „Љубезност“.

Поддршката на граѓаните на стратешко ниво се покажа во неколку случаи. Една од нив е реконструкција на фудбалскиот стадион во селото Добри Дол кој се наоѓа во општина Врапчиште. Граѓани и индивидуални стопанственици на Гостивар беа активни во собирањето на потребната сума што беше потребна за нејзино реновирање, одбележувајќи го април 2018 година за стадионот да биде пуштен во употреба.

Истражувањето за донирање во Северна Македонија 2018 година - Годишниот извештај за состојбата со филантропијата – Краток преглед е дел од пошироката иницијатива за промовирање и стимулирање на филантропија во регионот што ја спроведува Фондацијата Каталист. Спроведените истражувања и оваа публикација се создадени од Фондацијата Каталист и со поддршка од Фондацијата Ч. С. Мот (Charles Stewart Mott Foundation). Мислењата изразени во оваа публикација не ги одразуваат оние на Balkan Trust for Democracy (BTD, the German Marshall Fund of the United States или нивните партнери.

°catalyst

Во партнерство со:

Истражувањето е поддржано од:

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

M CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

Catalyst Balkans
Таковска 38, Белград Р. Србија

catalystbalkans.org
givingbalkans.org

Подготовено од
Томас Буено Момчиловиќ
Јелена Бекчиќ

Уредници
Александра Весиќ
Simy Mathews

Дизајн
Лука Коковиќ

Белград, 2019